

Светски ден на здравјето

На 7 април 2023 година, Светскиот ден на здравјето, Светската здравствена организација (СЗО) ќе ја одбележи својата 75-годишнина. Во 1948 година, земјите од светот се собраа и ја основаа СЗО за да го промовира здравјето, да го чува светот безбеден и да им служи на ранливите - така што секој, насекаде, може да достигне највисоко ниво на здравје и благосостојба. 75-годишнината на СЗО е можност да се погледне наназад на успехите во јавното здравство кои го подобрија квалитетот на животот во последните седум децении. Тоа е исто така можност да се иницира акција за справување со здравствените предизвици на денешницата и иднината.

Среде пандемија, загадена планета, зголемени болести како рак, астма, срцеви заболувања, на Светскиот ден на здравјето во 2023 година, СЗО ќе го фокусира глобалното внимание на итните активности потребни за да се одржат луѓето и планетата здрави и да се поттикне движењето за создавање општества фокусирани на благосостојба.

СЗО проценува дека повеќе од 13 милиони смртни случаи ширум светот секоја година се должат на еколошки причини што може да се избегнат. Ова ја вклучува климатската криза која е единствената најголема здравствена закана со која се соочува човештвото. Климатската криза е и здравствена криза. Нашите политички, социјални и комерцијални одлуки ја управуваат климатската и здравствената криза. Над 90% од луѓето дишат нездрав воздух како резултат на согорување на фосилни горива. Светот гледа како комарците шират болести подалеку и побрзо од кога било досега. Екстремните временски настани, деградацијата на земјиштето и недостигот на вода ги раселуваат луѓето и влијаат на нивното здравје. Загадувањето и пластиката се наоѓаат на дното на најдлабоките океани, највисоките планини и се влезени во нашиот синџир на исхрана. Системите кои произведуваат високо преработена, нездрава храна и пијалоци предизвикуваат бран на дебелина, зголемувајќи го ракот и срцевите заболувања, а истовремено создаваат третина од глобалните емисии на стаклени гасови.

Додека пандемијата COVID-19 ни ја покажа исцелителната моќ на науката, таа исто така ги истакна и нееднаквостите во нашиот свет. Пандемијата откри слабости во сите области на општеството и ја подвлече итноста за создавање општества со одржлива благосостојба посветени на постигнување правично здравје сега и за идните генерации без да се прекршат еколошките граници. Сегашниот дизајн на економијата води до нерамномерна распределба на доходот, богатството и моќта, при што многу луѓе сè уште живеат во сиромаштија и нестабилност. Економската благосостојба ги има како свои цели човечката благосостојба, правичност и еколошка одржливост. Овие цели се преточени во долгорочни инвестиции, буџети за благосостојба, социјална заштита и правни и фискални стратегии. Прекинувањето на овие циклуси на уништување на планетата и здравјето на луѓето бара законодавна акција, корпоративни реформи и поединци кои ќе бидат поддржани и поттикнати да прават здрави избори.

Изработил: Дипл.правник Семира Саити

Извор: <https://www.who.int/campaigns/world-health-day/2022>

<https://www.who.int/campaigns/75-years-of-improving-public-health>

Dita Botërore e Shëndetit

Më 7 prill 2023, në Ditën Botërore të Shëndetit, Organizata Botërore e Shëndetësisë (OBSH) do të shënojë 75 vjetorin e saj. Në vitin 1948, vendet e botës u bashkuan dhe themeluan OBSH-në për të promovuar shëndetin, për të mbajtur botën të sigurt dhe për t'i shërbyer të pambrojturve - në mënyrë që të gjithë, kudo, të mund të arrijnë nivelet më të larta të shëndetit dhe mirëqenies. 75-vjetori i OBSH-së është një mundësi për të parë sukseset në shëndetin publik që kanë përmirësuar cilësinë e jetës gjatë shtatë dekadave të fundit. Është gjithashtu një mundësi për të filluar veprime për të adresuar sfidat shëndetësore të së sotmes dhe të së ardhmes.

Mes një pandemie, një planeti të ndotur, sëmundjeve në rritje si kanceri, astma, sëmundjet e zemrës, në Ditën Botërore të Shëndetit 2023, OBSH do të përqendrojë vëmendjen globale në veprimet urgjente të nevojshme për të mbajtur njerëzit dhe planetin të shëndetshëm dhe për të nxitur një lëvizje për të krijuar mirëqenie- shoqëritë e fokusuara.

OBSH vlerëson se më shumë se 13 milionë vdekje në mbarë botën çdo vit janë për shkak të shkaqeve mjedisore të shmangshme. Kjo përfshin krizën klimatike e cila është kërcënimi i vetëm më i madh shëndetësor me të cilin përballet njerëzimi. Kriza klimatike është gjithashtu një krizë shëndetësore. Vendimet tona politike, sociale dhe tregtare po nxisin krizën klimatike dhe shëndetësore. Mbi 90% e njerëzve thithin ajër të pashëndetshëm si rezultat i djegies së lëndëve djegëse fosile. Bota po sheh që mushkonjat të përhapin sëmundjen më larg dhe më shpejt se kurrë më parë. Ngjarjet ekstreme të motit, degradimi i tokës dhe mungesa e ujit i zhvendosin njerëzit dhe ndikojnë në shëndetin e tyre.

Ndotja dhe plastika gjenden në fund të oqeanëve më të thella, në malet më të larta dhe kanë hyrë në zinxhirin tonë ushqimor. Sistemet që prodhojnë ushqim dhe pije shumë të përpunuara, të pashëndetshme po nxisin një valë obeziteti, duke rritur kancerin dhe sëmundjet e zemrës, ndërsa gjenerojnë gjithashtu një të tretën e emetimeve globale të gazeve serrë.

Ndërsa pandemia COVID-19 na ka treguar fuqinë shëruese të shkencës, ajo ka nxjerrë në pah edhe pabarazitë në botën tonë. Pandemia ka ekspozuar dobësi në të gjitha fushat e shoqërisë dhe ka nënvizuar urgjencën e krijimit të shoqërive me mirëqenie të qëndrueshme të përkushtuara për arritjen e shëndetit të barabartë tani dhe për brezat e ardhshëm pa shkelur kufijtë ekologjikë. Dizajni aktual i ekonomisë çon në një shpërndarje të pabarabartë të të ardhurave, pasurisë dhe pushtetit, me shumë njerëz që ende jetojnë në varfëri dhe paqëndrueshmëri. Mirëqenia ekonomike ka si synime mirëqenien njerëzore, barazinë dhe qëndrueshmërinë mjedisore. Këto synime interpretohen në investime afatgjata, buxhete për mirëqenien, mbrojtjen sociale dhe strategji ligjore e fiskale. Thyerja e këtyre cikleve të shkatërrimit për planetin dhe shëndetin e njeriut kërkon veprim legjislativ, reforma të korporatave dhe individë që mbështeten dhe inkurajohen të bëjnë zgjedhje të shëndetshme.

Përgatiti: juriste e dipm. Semira Saiti

Burimi: <https://www.who.int/campaigns/world-health-day/2022>

<https://www.who.int/campaigns/75-years-of-improving-public-health>